

Asia: VN/30737/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston päätökseksi huoltovarmuuden tavoitteista

Lausunto

Lausunnot lukuun 1. Johdanto

Ruokavirasto kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta Valtioneuvoston päätökselle huoltovarmuuden tavoitteista.

Lausunnot lukuun 2. Huoltovarmuuden toteuttamisen lähtökohdat

-

Lausunnot lukuun 3. Kehittämiskohteiden taustat ja tavoitteet

3.1. Kriittinen infrastruktuuri

Elintarvikehuolto on riippuvainen myös laboratoriopalveluista, joilla varmistetaan ruoan turvallisuus ja terveellisyys samoin kuin että eläimet ja kasvit ovat terveitä ja hyvinvoivia.

Lausunnot lukuun 4. Toimialakohtaiset huoltovarmuustavoitteet ja kehittämiskohteet

4.3. Elintarvikehuolto

Ihmisten ja eläinten terveyden sekä ruoan turvallisuuden rinnalla ruoan saatavuuden merkitys tärkeänä osana maamme huoltovarmuutta ja omavaraisuutta ovat osoittautuneet entistä tärkeämmiksi poikkeustilanteessa. Elintarvikehuollon häiriötilat voivat johtaa hyvinkin laaja-alaisiin häiriötilanteisiin ja aiheuttaa kansalaisissa turvattomuuden tunnetta. Elintarvikehuolto puolestaan on riippuvainen muista huoltovarmuuskriittisistä toiminnoista, kuten raaka-aineiden tuotannosta, laboratoriopalveluista, energian saannista, vesihuoltopalveluista, tietojärjestelmistä, viestintäverkoista, maksuliikennejärjestelmistä sekä kotimaisista ja kansainvälisistä kuljetuksista.

Kansallisen ja kansainvälisen logistiikan toimivuus (rahtiliikenne, jakeluliikenne) on edellytys elintarvikehuollon toimivuudelle.

Yksi kriittinen tekijä elintarviketuotantoketjussa on ollut työntekijöiden saatavuus (mm. ulkomaiset kausityöntekijät). Vierastyöntekijöitä on maataloilla, marjanpoiminnassa, puutarhailoilla, turkistarhoilla, siipikarjan kuljettajina, logistiikkafirmoissa, lihanleikkaajina teurastamoissa jne.

Eläinlääkkeitä käsitellään ainoastaan kohdassa 4.3. eli elintarviketuotannon yhteydessä. Jo tälläkin hetkellä elintarviketuotantoeläimille välttämättömiä eläinlääkkeitä koskee velvoitevarastointivelvoite. Muille eläinlajeille tarkoitettuja eläinlääkkeitä velvoitevarastointi ei koske lukuun ottamatta rabiesrokotteita ja lopetusaineita. Kriisitilanteessa seuraeläimiin suhtaudutaan pääosin kuin perheenjäseniin, kuten on huomattu Ukrainan sodan aikana. Jos niille ei ole saatavissa lääkkeitä, niille saatetaan käyttää ihmisille hyväksytyjä lääkkeitä, mikä pienentää ihmisille tarkoitettujen lääkkeiden velvoitevarastoa. Lisäksi seuraeläimillä voi esiintyä zoonooseiksi luokiteltavia sairauksia, jotka voivat tarttua ihmiseen. Tällainen on esimerkiksi koirilla ja kissoilla esiintyvä ekinokokkoosi, jonka hoitoon on olemassa eläinlääkkeitä.

CBRN valmius- ja varautuminen on keskeistä myös ruokahuollossa ja - turvallisuudessa. Ruokaviraston vastuualueena on elintarvikkeisiin, eläimiin ja kasveihin liittyvät kemialliset ja biologiset riskit (mukaan lukien elintarvikepetokset, zoonootit, eläin- ja kasvitaudit), samoin kuin ruuan ja alkutuotannon säteilyturvallisuuden valvonta ja ohjeistus yhteistyössä STUKin kanssa. Ruokaviraston roolina on kyseessä olevien riskien valvonnan ja torjunnan valtakunnallinen johto, osin valvonnan suorittaminen sekä näihin riskeihin liittyvä laboratorioanalytiikka, riskinarviointi ja tieteellinen tutkimus.

4.5. Jätehuolto

Kohdassa 4.5. on mainittu jätehuollon varautuminen eläintautiepidemioihin, mikä on tärkeä maininta. Tältä osin tulisi olla mainittuna ympäristö- ja terveydensuojelunäkökulmien lisäksi eläintautien leviämisen estämisen näkökulman huomioiminen

Lausunnot lukuun 5. Huoltovarmuustoiminnan rahoitus ja kehitys

Huoltovarmuustoiminnalla täytyy jatkossakin olla kestävä rahoitusmalli.

Lausunnot lukuun 6. Valtioneuvoston tavoitteiden seuranta

-

Muut selontekoa koskevat yleiset kommentit

-

Jakava-Viljanen Miia
Ruokavirasto